

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi

Art. 1. W ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 67 oraz z 2018 r. poz. 650) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Ustawę stosuje się do umów nabycia produktów rolnych i spożywczych, zwanych dalej „umowami”, z wyłączeniem dostaw bezpośrednich w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2017 r. poz. 149 i 60), zawieranych między nabywcami tych produktów a ich dostawcami.”;

2) w art. 5 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) przedsiębiorca – przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 798 i 650), zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”;

3) w art. 7 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przewagą kontraktową w rozumieniu ustawy jest występowanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym nabywcy względem dostawcy albo dostawcy względem nabywcy.”;

4) w art. 11:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Każdy może zgłosić Prezesowi Urzędu zawiadomienie dotyczące podejrzenia stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.”;

b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Dane identyfikujące zgłaszającego zawiadomienie oraz treść zawiadomienia nie podlegają ujawnieniu stronom postępowania na żadnym jego etapie.”;

5) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. Do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy przeprowadzanej na podstawie art. 16 ust. 1 lub zleconej Inspekcji Handlowej przez Prezesa Urzędu na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646), z wyłączeniem art. 48, art. 50, art. 54 i art. 55 tej ustawy.”;

6) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. Prezes Urzędu może nadać rygor natychmiastowej wykonalności decyzji w całości lub w części, jeżeli wymaga tego ochrona istotnych interesów dostawców lub nabywców.”.

Art. 2. 1. Do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i kontynuowanych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

3. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu”, wydając w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzję, o której mowa w art. 26 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w związku z kontynuowaniem przez stronę postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, umowy nabycia produktów rolnych lub spożywczych zawartej przed tym dniem, nie nakłada kary pieniężnej, o której mowa w art. 33 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, jeżeli strona tego postępowania w wyznaczonym przez Prezesa Urzędu terminie, nie krótszym niż 14 dni, zaprzestała stosowania praktyki naruszającej zakaz, o którym mowa w art. 6 ustawy zmienianej w art. 1.

4. Prezes Urzędu może, z urzędu, uchylić decyzję, o której mowa w ust. 3, w przypadku gdy została ona wydana w oparciu o nieprawdziwe, niekompletne lub wprowadzające w błąd informacje.

5. W przypadku uchylenia decyzji, o której mowa w ust. 3, Prezes Urzędu, orzekając ponownie co do istoty, może nałożyć karę pieniężną, o której mowa w art. 33 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 3. Do postępowań wszczętych na podstawie ustawy zmienianej w art. 1 i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Przedstawiony projekt zmiany ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 67, z późn. zm.) ma na celu wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk handlowych w całym łańcuchu dostaw surowców rolnych i żywności.

Celem niniejszego projektu ustawy jest objęcie przepisami ustawy wszystkich relacji handlowych między dostawcą a nabywcą oraz zapewnienie anonimowości stronie zgłaszającej zawiadomienie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

W art. 1 pkt 1 projektu ustawy wykreślono kryteria, jakie muszą być spełnione łącznie, aby ustawa miała zastosowanie. Uchylono przepis odnoszący się do kryterium „łączna wartość obrotów między nimi w roku wszczęcia postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową lub w którymkolwiek z 2 lat poprzedzających rok wszczęcia postępowania przekracza 50 000 zł” oraz odnoszący się do kryterium wielkości obrotu 100 000 000 zł w przypadku obrotu nabywcy lub dostawcy, który stosował praktykę nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową. Zmiana ma na celu znaczące poszerzenie kręgu podmiotów, które będą podlegać reżimowi ustawy. Obecne progi 50 000 zł oraz 100 000 000 zł były zbyt wysokie i powodowały nadmierne zawężenie sytuacji, względem których akt prawny znajdował dotąd zastosowanie.

W związku z nowym proponowanym brzmieniem art. 2 konieczna jest zmiana o charakterze redakcyjnym w art. 5 pkt 4 ustawy, polegająca na wprowadzeniu skrótu ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 798 i 650), tj.: „ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów”. Skróć ten występuje w art. 2 pkt 2 obecnej ustawy.

W art. 1 pkt 3 projektu ustawy wprowadzono zmiany w zakresie uproszczenia definicji przewagi kontraktowej, określając jednoznacznie, że jest to występowanie znacznej dysproporcji w potencjale ekonomicznym nabywcy względem dostawcy albo dostawcy względem nabywcy. Wśród uczestników łańcucha dostaw żywności występuje nierównowaga ekonomiczna, ponieważ funkcjonują na nim z jednej strony silne

ekonomicznie, skonsolidowane podmioty handlowe (sklepy wielkopowierzchniowe), podmioty sektora dystrybucji i przetwórstwa, z drugiej strony dużo słabsi, rozdrobnieni producenci rolni. Podmioty z silniejszą pozycją ekonomiczną wykorzystują swoją przewagę i wymuszają na słabszej stronie niekorzystne warunki współpracy, często przerzucając na słabszych swoje ryzyko handlowe. Zaproponowano więc ogólną definicję przewagi kontraktowej, ponieważ celem ustawy jest wyeliminowanie niekorzystnego położenia wielu producentów rolnych dostarczających produkty rolno-spożywcze względem silniejszych partnerów handlowych. Ponadto wprowadzone zmiany ułatwią postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, ponieważ nie będzie potrzeby zbadania, czy istnieją wystarczające i faktyczne możliwości zbycia lub nabycia produktów rolnych u innego nabywcy lub dostawcy. Ważne za to będzie, czy dany przedsiębiorca nie wykorzystuje swojej pozycji ekonomicznej wobec innego, słabszego kontrahenta.

Proponowana zmiana w art. 1 pkt 4 projektu ustawy polega na poszerzeniu kręgu podmiotów uprawnionych do zgłoszenia zawiadomienia o podejrzeniu stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową. Obecnie zawiadomienie takie może zgłosić Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanemu dalej „Prezesem UOKiK”, tylko przedsiębiorca, który podejrzewa stosowanie takich praktyk wobec siebie. W świetle zaproponowanej zmiany każdy może zgłosić takie zawiadomienie do Prezesa UOKiK, nie tylko na piśmie. Zaproponowana zmiana rozszerza formę zgłoszenia zawiadomienia.

Ponadto w celu wyeliminowania ryzyka, że dostawca, jako słabsza strona transakcji handlowej, z obawy przed naruszeniem istniejących stosunków handlowych z nabywcą („czynnik strachu”), nie złoży zawiadomienia do Prezesa UOKiK o stosowaniu wobec niego praktyki nieuczciwie wykorzystującej przewagę kontraktową, w projekcie ustawy wprowadza się przepisy, że dane identyfikujące zgłaszającego zawiadomienie nie podlegają ujawnieniu stronom postępowania na żadnym jego etapie.

Zgodnie z obowiązującą ustawą postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową Prezes UOKiK wszczyna z urzędu. Prezes UOKiK w postępowaniu występuje w imieniu strony zawiadamiającej, co daje ochronę przed identyfikacją zgłaszającego zawiadomienie. Jednakże nie wynika to wprost z przepisów ustawy, dlatego dostawcy produktów rolno-spożywczych, z obawy przed

ujawnieniem swoich danych w postępowaniu, co w konsekwencji może skutkować zerwaniem współpracy z nabywcą, nie zgłaszają zawiadomień do Prezesa UOKiK. W związku z tym wprowadzono przepis, który jednoznacznie wskazuje, że dane identyfikujące zawiadamiającego nie podlegają ujawnieniu. Wprowadzony przepis ma jedynie charakter porządkujący, nie zmienia obowiązującego sposobu prowadzenia postępowania oraz nie ogranicza udziału strony „posądzonej” o stosowanie nieuczciwych praktyk w postępowaniu, a tym samym nie ogranicza jej prawa do obrony.

Zatem w projektowanej ustawie wskazano, że dane identyfikujące zgłaszającego zawiadomienie oraz treść zawiadomienia nie podlegają ujawnieniu stronom postępowania na żadnym etapie postępowania, które jest określone w rozdziale III ustawy „Postępowanie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową”. Mając powyższe na uwadze zapewnia się ochronę danych zgłaszającego zawiadomienie również w postępowaniu wyjaśniającym, które jest jednym z etapów całego postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

Zaproponowana w art. 1 ust. 5 zmiana art. 21 ustawy wynika z konieczności ujednoczenia uprawnień kontrolerów Inspekcji Handlowej, dokonujących kontroli na zlecenie Prezesa UOKiK, z uprawnieniami Prezesa UOKiK. Zgodnie z art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK może zlecić Inspekcji Handlowej przeprowadzenie kontroli lub realizację innych zadań należących do zakresu jego działania. Inspekcja Handlowa, przeprowadzając kontrolę, działa na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1063, z późn. zm.) i znajdują do niej zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646), w tym art. 48, art. 50, art. 54 i art. 55 tej ustawy. Jeżeli zaś kontrola jest wykonywana przez pracowników UOKiK na podstawie art. 16 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, stosowanie ww. przepisów jest wyłączone.

W związku z powyższym celem umożliwienia Prezesowi UOKiK zlecenia kontroli Inspekcji Handlowej w sposób analogiczny do przewidzianego dla kontroli przeprowadzanych w toku postępowań dotyczących przewagi kontraktowej przez pracowników UOKiK (art. 21 obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r.

o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi) istnieje konieczność wyłączenia zastosowania ww. przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców w przypadku kontroli prowadzonych na zlecenie Prezesa UOKiK przez Inspekcję Handlową w toku postępowania prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi.

W art. 1 pkt 6 projektowanej ustawy zmieniono przepis dotyczący nadania przez Prezesa UOKiK decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, zgodnie z którym Prezes UOKiK może nadać rygor natychmiastowej wykonalności decyzji w całości lub w części, jeżeli wymaga tego ochrona istotnych interesów dostawców lub nabywców. Brzmienie tego artykułu jest wzorowane na obowiązujących przepisach w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

W art. 2 projektu ustawy wprowadza się przepis mówiący, że ustawa ma zastosowanie do umów nabycia produktów rolnych lub spożywczych zawartych od dnia wejścia w życie tej ustawy oraz do umów zawartych przed dniem wejścia w życie tej ustawy i kontynuowanych po dniu jej wejścia w życie. W przepisie przejściowym wskazano, że Prezes UOKiK, wydając w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzję o uznaniu praktyki za nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową w przypadku umów zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i kontynuowanych, nie nakłada kary pieniężnej, o której mowa w art. 33 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, jeżeli strona tego postępowania w wyznaczonym przez Prezesa UOKiK terminie, nie krótszym niż 14 dni, zaprzestała stosowania praktyki naruszającej zakaz.

W art. 3 projektu ustawy stwierdza się, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt ustawy został zamieszczony na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Rządowego Centrum Legislacji.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad przedmiotowym projektem ustawy w trybie art. 7 ustawy o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Wprowadzenie zmian będzie pozytywnie wpływało na konkurencyjność gospodarki, przedsiębiorczość, w tym sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, ponieważ posłuży ograniczeniu stosowania nieuczciwych praktyk handlowych w całym łańcuchu dostaw żywności.

Projektowana ustawa nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.

Projektowana ustawa jest wpisana do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UD 411.